

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

Η ΣΤΗΛΗ ΜΟΥ

Με το συμπάθιο, φίλε **Χαρ. Κ.**, ρυθμόν πρώτα, συλλαβές και έπειτα ρίμα. Αυτή δε μπορεί να τα απέσπασε όλα ούτε τον έρωτα, ούτινος ή σάϊτα πάει γρηστά στην καρδιά και την κάνει ήττα, του Σπανού έξω νού. Τουτό έστιν έρως! Σας εύχομαι να ζήτε και να περνάτε τις ώρες χωρίς ν' άκούτε σαν τούξ άλλους... μπόρος κ. **Καλοθ.** Πετάζτε την άδερφέ την ρίμα που σας δεσμεύει μέχρι στρεβλώσεως και σας μαρμαίρει τη δροσιά της εκφράσεως.

Πεθύμα και γνωρίμα γίνονται ρίμα και πάει πρίμα! Άλλα τετραστικά είνε καλά, άλλα όμως ανυπόφορα απ' το μακρότατον ποιήμα σου κ' ε. **Άλκ.** Καί, όμως αν τ' προσέξης και πετάξης τα περιττά κάτι γίνεται. Όχι πολυλογία για το θεό, για ένα τόσο πραγματάκι! Είνε τόσο όμορφο και δυνατό το θέμα της Τρικυμίας φίλε **Δομ. Σαρ.** που λες. Πού είνε το μεγάλο καράβι που θά την περάση; Για δοκίμασε να το ακαρώσης! και τότε καταπλέεις άσφαλώς. Οι ξένοι τ'όχουν διαχειρισθή ώρατα αυτό το θέμα!

Τ. Τ. Πολλές χασιμωδίες ανυπόφορες. Ου- ου, ου-ε, έπειτα άκόμη δεν ήρρες το καλούπι και δεν ήρθε ή στιγμή να ξέρης τι να κρατήσης και τι να πετάξης. Άν είνε να γράφης κανείς όλα όσα έρχονται στην άκρη της πέννας δεν θά έφθαναν και οι όκτώ σελίδες της Έγκυκλοπαιδείας. Στίχο νιώθεις και ρυθμό. Συγκρίτρου και κοσκίνιζε και πέτα τα περιττά. Ή ποιήσεις δεν πρέπει να τα λήη όλα. Θ' άρίνη και κάτι να υπονοήται.

Μ. Κοκκ. Το τραγούδι της βροχής, ύποβλητικόν και σύντομον και πραγματική εικόνα του μέσα μας κόσμου έγκρίνεται, αλλά μια φορά που δείχνεις τι μπορεί να γράψης, περιμένουμε το καλλίτερό σου να δημοσιευθί άμέσως και να φανή ή τελειότης σου. Θά το κατορθώσης! Ο Βερλάν με πέντε στίχους έδωσε θαυμασίαν εικόνα για τη βροχή. Ή πολυλογία βλάπτει και έξασθενεί την εικόνα.

Ευγενικότατο το γράμμα σου στη «χαμένη αγάπη» φίλε **Χρ. Άθανασ.** μα δεν νομίζουμε ότι άποτελεί λογοτεχνήμα. Μας συγχωρείς. Πολύ δουλειά κι' άργήσαμε να διαβάσουμε όπως πρέπει τον «Κατήφορο», γιατί θέλουμε να σου πούμε γνώμη καθαρά έξαστερη και στηριζόμενη στην αλήθεια. Ίπομονή λιγάκι.

Το έλάττωμα του «ένα μνύμα στα κύματα» είνε ή ύπερρωμαντισμός του αγαπητέ **Μιλ-Βην.** Κύτταξε τα θαλασσινά διηγήματα των δικών μας που άποπνούν άπλόττητα και εύωδία. Ή ιδέα σου βέβαια δεν είνε κακή, αλλά ποιά νησιωτόπουλο βαρκάρη παιδί θά τη συλλάβη. Μόνο ένας Βύρων ή Σέλλεϋ. Μοιάσε τους αν μπορείς και τότε σου συγχωρούνται και τα άπιθανώτερα πράματα! Ή φράσι σου καλή και στρωτή, δείχνει πως κατέχεις το όργανο καλά. Το χαβή μόνο να διαλέξης. Factum έχεις εύχρειαν στιχουργικήν, και αυτό σε ξεγελά να νομίζης πως είνε ποιήσεις. Φυλάξου. Στο ποίημα, το πόν είνε ή πνοή. Άμα λείπει αυτή τα λοιπά είνε κολοκούδια. Όλοι άνεξάρτεως οι άνθρωποι άμα γυμνασθούν λιγάκι μπορούν να στιχογραφήσουν όπως και όλοι μπορούν να μάθουν πιάνο. Το ζήτημα είνε ποιος θά γίνη compositor. Όποσδήποτε μακρὰ από μακάβρια. Προτιμώ Σατυρικά σου. Έπειτα ή μανία της ρίμας σου κάνει καταστροφή και φέρνει στ' νόημα ζάλη και ανακάτωμα όλα ό...

Κύττα κύττα
κατά κείθε
κύττα άστραπές
κύττα δέπνη
κάτου ήρθε
κύττα, είν' εκείνος; πές.

Πρὸς τιμωρίαν του κ. Fort έργοστασιάρχου αυτοκινήτων, δημοσιεύομεν το ποίημά του, μεταφρασμένον από τον κ. Λατζί, δλοκλήρον:

«Τά Καζίνα» μια γκριζ' άτμόσφαιρα το σούρουπο, τα φαναράκια μάτια ρεμβά πονετικά. Τζάζ-μπάντ κι' ό κυμικές γελά μ' αυτόν ό κόσμος κ' οι θεατρίνες. Μες τη ψυχή τους κλαίει κάτι και το γέλιο είνε κόκκινο απ' την άρρώστεια και το μαράζι που στην ψυχή τους κράζει πονετικό.

Εκπλήξεις... πάντοτε εκπλήξεις με τον κωμικό που χαιρείται και χάνεται. Μιά γκριζ' άτμόσφαιρα το σούρουπο δίχως παιχνίδι των άκτινών. Τι εκπλήξεις αλήθεια; και τι άκούμε Ιτατιέρως; «Άς μείνη λοιπόν εύχαριστήμένος ό κ. Fort.

W. Άφου το λέτε το πιστεύομεν Δημοσιεύεται εις το επόμενον. Άλλά τα τραγούδια όχι! Έραστές της δανειστές της—κακόφωνα. Στο στίχο παίζει μεγάλο ρόλο και ή διαλεγμένη λέξις άκόμη.

Κ. Παπ. Έντελώς ιδιωτικού ενδιαφέροντος ποίημα δεν στέκεται για τους άλλους» κι' αυτός ό Τάρος του Παλαμά, συγκινεί μόνο άμα τον πάρης έξω απ' τη ζωή του ποιητού, και γενικεύσης τον πόνο του. Άπό τους στίχους σας όμως δε βγαίνει τουτό. Αυτή είνε ή γνώμη μας. Οι στίχοι καλοί! Πολύ καλοί, μάς κάνουν να περιμένουμε άλλο τραγούδι από σας που θά δημοσιευθί άμέσως! Κύριε **Δ. Λια.** Προσέξατέ το μόνος

Ο ΦΙΛΟΣ ΜΟΥ

Συνηθίζω να πιάνω πάντα την άπάνω μεσημβρινή γωνία της μυτρωρίας. Είνε μερικά οκαλάκια ψηλότερα από το δάπεδον που είνε τ' άλλα τραπέζακια. Ο άνθρωπος βρίσκεται εύχαριστημένος έστω και δυό σκαλιά να βρίσκεται από τους άλλους ψηλότερα. Έπειτα εκεί στο πλάι, άνοίγεται το μεγάλο παράθυρο του μαγαζιού, και βλέπει κανείς καθισμένος αναπαυτικά στο βελουδένιο ξεγδασμένο καναπέ ό,τι περνά απ' έξω. Την κοπέλλα την πεταχτή, τη γεμάτη δροσιά και νιάτα, το ζευγαράκι που πλέκει τον έρωτα στην αντίκρυνή γωνιά με λόγια, με ματιές, και με το άγγιγμα των χειρών τον άνθρωπο της δουλειάς που τρέχει-τρέχει μη χάση και μη στιγμή μονάχα χωρίς να συλλογίζεται ότι όλες πέρα και πέρα, είνε χαμένες, και ιέλος το γέρο σκυφτό, που κυττάζει πηγαίνοντας τις μύτες των παπουτσιών του, και μετράει με τ' άργοβάδισμα τα τελευταία του δρόμου του ύπόλοιπα.

Πολλοί λένε ότι δεν υπάρχει ωραιότερο πράγμα παρά να μένη κανείς μόνος με τον εαυτόν του. Όσοι μπορούν να το καταφέρουν θά είνε φαίνεται πολύ εύτυχεις άνθρωποι. Άλλά θά είνε και πολύ δύνατοι στο χαρακτήρα. Έ! αυτή την συντροφιά την ξέρουμε όλοι μας τ'ό τί λέμε με τον

ΔΗΛΩΣΙΣ

ΑΠΟ της προσεχούς εβδομάδος ή έκδοσις της **ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΓΚΥΚΛ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ** σημειώνει σταθμόν προόδου σημαντικόν: εγκαινιάζεται το διπλούν τεύχος (Άρ. 53 + 54, 55 + 56 κλ.) ήτοι κατά Κυριακήν, ως πάντοτε, θά κυκλοφορή δεκάδραχμον τεύχος, με 64 σελίδες, άντι των σημερινών 32. Κατ' αυτόν τον τρόπον συντηνεται εις το ήμισυ, προς το παρόν, ό χρόνος άποπερατώσεως του όλου έργου, παρέχεται ποικιλώτερα και έπαρκεστέρα καθ' εβδομάδα ύλη εις τους αναγνώστας—ένι λόγω εκπληροϋται ζωηρά επιθυμία και αυτών και ήμών.

Δεν είνε ανάγκη να τονισθί ότι δια να κατορθωθί ή διπλή έκδοσις του τεύχους άπητήθη σύντονος οργάνωσις και προπαγανδιστική, όχι μόνον τεχνική αλλά, πρό πάντος, συντακτική, επιτευχθεΐσα χάρις εις το ζωηρόν ύπερ του έργου ενδιαφέρον της επί της Συντάξεως Έπιτροπής, και της χορείας των εγκρίτων συνεργατών της **ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΓΚΥΚΛ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ.**

Υπερ ταύτα όμως εις το επιτελούμενον βήμα συνετέλεσεν ή άμέριστος ύποστήριξις του κοινού, άπόρροια της οποίας είνε ή επιτάχυνσις της εκδόσεως επί τοσοϋτον, ώστε ό Βος τόμος, εξ 960 σελίδων λεξι-κού, να είνε έτοιμος περί τας αρχάς Ιουνίου.

Άπό το κοινόν και πάλιν θέλει εξαρτηθί μεγαλυτέρα επιτάχυνσις και γενικώτερα βελτιώσις των όρων της εκδόσεως του έργου.

σας φίλτατε! έχει στίχους περιτοσύλλαβους και μπέρδεμα έννοιών και όλιγα ξεκρέμαστα πράματα

Έχάθηκα μητέρα μου πεθαίνω" όπως καθόταν φίδι μικρό και πτωχό που μέλισσα το λένε...

μά δε λέγονται αυτά τα πράματα αγαπητέ μου. Για τα προηγούμενα με συμπάσας αν τα είπα. Όχι μόνον θροεί, αλλά και θροός υπάρχει στη δημοτική μας άντι θροός θροός κτλ. κτλ.

Ο ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Σ. Τριανταφυλλίδην. Βιβλίον σας «Σιδηρόδρομος» ελήφθη. Ευχαριστούμεν. Δ. Μηλιάδην. Άποστέλλεται άσφαλώς. Μ. Ε. Έγκυκλοπαιδείαν. Χαριλάου Τρικούπη.

εαυτό μας το ξέρουμε επίσης πολύ καλά τόσο καλά ξέρουμε το τί έχουμε να πούμε και τί έχουμε ν' άκούσωμε ώστε βουλώνομε τ' αυτιά μας ή άρχίζομε το σφύριγμα ή κανένα σιγοτραγούδο για να μη τον άκούμε. Όλες τις φορές λοιπόν που κάθομαι μόνος, διότι το θέλω να είμαι μόνος, είνε περίεργο ότι δεν το κατορθώνω και πάντα πιάνω συντροφιά με κάποιον τρίτο ό όποιος έρχεται άπρόσκλητος και μπαίνει άναμεταξύ στους δυό μας.

Είνε ένας μήνας τώρα τακτικά που παίρνω την ίδια θέσι στην ίδια γωνία, στον ίδιο καναπέ. Το γκαρσόνι ξέρει και μου φέρνει μόλις με αντίκρυσή από μακρὰν το πρώτο ποτήρι το δεύτερο το τρίτο. Ούτε λέω αν θέλω άλλο ούτε και με ρωτάει. Χρειάζεται μια ώρα δλοκλήρη για να κατεβάσω τα τρία ποτήρια. Άλλά για να τα πιή κανείς με εύχαρίστησι χρειάζεται και κάποιος συντροφος.

Νάτον λοιπόν στης έξη ακριβώς ούτε λεπτό νωρίτερα ή άργότερα, θαρρή με το ίδιο σιγρό βήμα, με το ίδιο τριμμένο και ξεθωριασμένο πανωφόρι με την ίδια άτημέλητη φορεσιά, με την ίδια άδιαφορία προς τον τριγύρω κόσμο. Θά καθήση στο πλαγινό καναπεδάκι με το ένα πόδι άπάνω στ' άλλο, και το γκαρσόνι μόλις τον ιδί θά του φέρη το πρώτο, το δεύτερο, το τρίτο!

Έπειτα θ' άρχισή το κάπνισμα" θά καρφόση τα μάτια του κάπου εκεί ψηλά σ' ένα σημείον άπάνω απ' την κουρτίνα του παραθυριού και δεν θά τα κατεβάση παρά μερικές στιγμές για να πιή, και να ριξή ένα βλέμμα βιαστικό έξω απ' το παράθυρο. Επί μία ώρα που χρειάζεται κι' αυτός για να τελειώση τα τρία ποτήρια παρακολουθεί και έξετάζει κάτι τι εκεί άπάνω από την κουρτίνα του παραθυριού. Όλοι τριγύρω, μιλούν, συζητούν, φωνάζουν. Άκούμε όλες τις όμιλίες τους και όμως δεν καταλαβαίνω τίποτε απ' ό,τι λένε. Χωρίς να πληροφορηθώ, έχω την πεποίθησι πως κ' εκείνος το ίδιο δεν πέρνει είδησι από τίποτα. Και οι δυό μας έχουμε καρφωμένα τα μάτια στο ίδιο σημείο χωρίς να κυττάσμε ό ένας τον άλλον ποτέ, και όμως κατ'εξόμαστε θαυμάσια.

Μου φαίνεται ότι ποτέ άνθρωπος δεν θά γνώρισε τον άλλο τόσο καλά όπως έμεις οι δυό μας" και ό ένας τον άλλον πολύ βαθειά! Φτάνει που βλέπομε μια ώρα, το ίδιο κομματάκι από την κουρτίνα ενός παραθυριού μυτρωρίας.

Είτε έγώ έρθω πρώτος, είτε αυτός, θά δείξουμε την αυτήν άνυπομονησίαν ως πού νάρθη κι' ό άλλος" τότε αισθανόμαστε καλά. Τουτό το νιώθω από μια ματιά του, όταν μπαίνω μέσα και τραβάω για το κάθισμά μου. Φαίνεται άμέσως σά να του πέρασε μια άνησυχία που είχε. Το ίδιο αισθάνομαι κ' έγώ καθισμένος σάν να τον περιμένω. Και όμως δεν είταμε μια λέξι ποτέ ό ένας στον άλλον. Δεν γνωρίζω το όνομά του, ούτε τί κάνει, ούτε αν έχη οικογένεια, είτε κανένα στον κόσμο" ούτε αυτός, βάζω στοιχήμα, δε θά ξέρη τίποτα για μένα. Και όμως κανένας από τους δυό δεν μπορεί να πιή τα τρία ποτήρια του χωρίς να νιώση τον άλλον στο πλάγι του ή μάλλον χωρίς να βλέπη, εκεί που βλέπει κι' ό άλλος.

Άν κρίνω απ' όσο τον ξέρω έγώ, φοβούμαι... φοβούμαι ότι με ξέρει κι' αυτός κατάβαθα κι' αυτό με τρομάζει. Δεν είν' έτσι; Κανένας μας δεν φαντάζεται ότι μπορεί να βρεθί άλλος να διαβάση την ψυχή τοι, να μπη στα βαθιά της και να ξετάση το τί γίνεται εκεί μέσα. Και έγώ έχω την πεποίθησι πως ό άνθρωπος αυτός με βάζει κάτω, και με ανατέμνει και κάνει μελέτη και ψαχουλώνει τα μύχια της ψυχής μου, καττάζοντάς πάντα στο ίδιο σημείο, εκεί που αναντώνται οι ματιές μας. Και πως να μη το φοβάμαι αυτό, άφου κ' έγώ το ίδιο κάνω μια ώρα.

Και μ' όλα αυτά ούτε έγώ τον άποφεύγω, ούτε αυτός έμένα. Μια μέρα έν ή περμένα περισσότερο από τέταρτο της ώρας δεν ήρθε. Αισθάνθηκα κάτι να μου λείπει. Δεν ήρθε καθόλου. Ούτε την άλλη μέρα φάνηκε και μήτε τις άλλες κατόπιν. Δεν κατήχηκα από περιέργεια μα περισσότερο από ένα άλλο άνεξήγητο αίσθημα ρώτησα το γκαρσόνι...

—Μήπως ξέρεις ό κύριος ό πλαγινός... κατάλαβες; Τί άπέγινε και δεν έρχεται πιά;

—Ποιός, ό κύρ Σπίρος; Μα τ' άφεντικό μου άκουσα να λήη πώς... πεθανε!

Μά αυτοί οι άνθρωποι είνε όλοι τους ζώα ούτε μπορούν να καταλάβουν τίποτε. Σου λέν ότι πεθανε! Κι' όμως έχω καρφώνω το μάτι μου στο ίδιο μέρος πάντα επί μια ώρα, πίνω τις τρεις μπύρες μου και εξακολουθώ να βλέπω και να μελετώ κάποιον εκεί, μια παλάμη ψηλότερα απ' την κουρτίνα. Μου φαίνεται κι' αυτός εξακολουθεί να κινή το ίδιο. Έτσι τουλάχιστον αισθάνομαι. Μπορεί και να γελιέμαι!

ΛΑΥΡΑΣ

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΣΚΟΤΩΣΕ

Λίγα ακόμη βλέμματα στους τέσσερους τοίχους και νάμαι πάλι κάτω από την θολωτή μου πύλη. Αυτή τη στιγμή όμως διατάζω...

Διατάζω. Έπρεπε μάλλον ν' ακολουθήσω το παλιό εκείνο δρομολόγιο, έως τις πύλες της 'Αδριανουπόλεως και ύστερα να βγώ έξω από τα τείχη της πόλεως, και να σταθώ στο μεγάλο εκείνο νεκροταφείο της 'Αζιαντέ...

Αυτό όμως αργότερα, αργότερα... Θάρσθ' κ' ή ώρα και γαυτώ, θά μωβ και σ' αυτό το άγριο κοιμητήριο... Για την ώρα σκέπτομαι το Μουσουλείο του Λασεκί... 'Ηθελα πολύ να πάω έως εκεί... Έχω μάλιστα και ανάγκη να το ίδιο, για να κάνω και μία προσευχή... μ' είνε τόσο μακριά απ' εδω... θά είνε περισσότερο από ένα χιλιόμετρο. Τι ώρα είνε; Είνε κι' άλλες δύο παρά πέντε; 'Ω! Δεν προφταίνω πιά... 'Η μάλλον θά έπρεπε να βιαστώ πολύ...

Γρήγορα, γρήγορα... στη στέρνα και στο σπίτι μου! 'Ο δρόμος είνε έρημος όπως πάντοτε. 'Ασφαλώς δεν θά με είνε ψυχή ζωσα την ώρα που ανοίγα την καινούργια ξύλινη πόρτα μου και που την ξανάκλεισα πάλι γρήγορα...

Οι γρίλιες των παραθύρων μου, με προστατεύουν αλβανικά από κάθε γειτονικό βλέμμα καίποιου αδιάκριτου... Μία τούρκικη κάμαρα είνε πιο απαρξίαστη από το άσυλο ενός τζαμιού... Και ή κάμαρα μου είνε τόσο όμορφη! Οι μεταξωτές κουρτίνες της Προύσας, που τις αγόρασα τις άλλες, κρέμονται θαυμάσια από τα παράθυρά της, και το χάλκινο μαγκάλι μου στέκεται στη μέση του πατώματος... Νά! και το ξύλινο μαντένι μου, ντυμένο μ' αυτό το όμορφο κουστούμι της γαλανόμαστας... 'Α! να! σ' αυτό το μικρό τραπεζάκι βρίσκεται πάντοτε εκείνο το πολύτιμο θαυμαστικό στυλέτο με την κορτερή του σουβλήρη άλμα...

Μου... μου φαίνεται, πως θά κοιμηθώ...

Νά! Κοιμάμαι. Κοιμάμαι... 'Όταν κοιμάται κανείς βλέπει και όνειρα... δεν είνε έτσι; Και μάλιστα κάτι παράδοξα όνειρα... κάτι φοβερά όνειρα που στάζουν αίμα... αίμα, πολύ αίμα...

'Η νύχτα Μία κατάραυρη νύχτα. Έχω... έχω θυπνήσει τώρα... έχω θυπνήσει απ' αυτόν τον ύπνο, που ήταν γεμάτος όνειρα... βλέπω και τώρα πιά μακριά, πολύ μακριά από το Καρό-Γουορκ: Νά ή μεγάλη γέφυρα που ενώνει τον Κερσότι Κόλπο...

'Επάρχουν και φανάρια στη γέφυρα. Στέκομαι λίγο κάτω από την τρεμοβόσκουσα λάμψη του... Μου φαίνεται πως κάτι έχασα... 'Α! να! έχω δίκιο... αυτό ήταν... 'Ενα χαρτί... αυτό το χαρτί... Το ξεπλύνω, το διαβάζω... Τό ξαναδιαβάζω... Βέβαια, βέβαια αυτό ήταν: Θά το ξεχούσα... Και όμως... τι χαρτί; τι χαρτί είν' αυτό; Ένα παλιόχαρτο — που το σκίζει κανείς άμεσως... — είν' έτσι, σάν κι' αυτό εδω που το σκίζω τώρα... έτσι... σ' ένα, δύο, τέσσερα, δέκα, δεκαέξι, τριαντάδυο, εξηντάτεσσερα κομμάτια... και που τ' αφήνω τώρα να τ' πάρη ο άνεμος... πρὸς τὴ θάλασσα...

Ξαναβγαίνω στο Πέραν, περνώντας από τη συνοικία του Τόπ—Λανί...

Νά και μερικοί τάφοι, μερικοί κατάλευκοι τάφοι, δεξιά μου, ανάμεσα από δυο σπίτια... 'Η σελήνη δύνει... Πόσο λεπτή, πόσο αδύνατη είνε σήμερα!

Τι σιωπή, τι γαλήνη! Δεν είνε αλβανία μία αληθινή άνακωφία να κοιμάται κανείς κάτω απ' αυτά τα ήσυχα μνήματα... όταν μάλιστα είνε παραγμένος απ' αυτές τις άποτρες, κι' άγριες, τις μάταιες ταραχές και συγχινήσεις αυτής της ζωής!

XXXXVII

Πέμπτη 1 Δεκεμβρίου.

Μου φαίνεται πως ό κ. 'Αρχιβάλλος Φάλλκλαντ πέθανε... Τόμαθα από την Κυρία 'Ερζιάν που την συνήντησα σήμερα το πρωί τυχαίως στο Πέραν. 'Ο κ. 'Αρχιβάλλος Φάλλκλαντ πέθανε! Προγνέες, ανεχώρησε για τον 'Αγιο Στέφανο, μου είνε, όπου είχε να τελειώσει κάποια υπόθεση. Μά δεν ξαναγύρισε από τότε... Και χθές βράχαν το πτώμα του, σ' ένα μεγάλο εκείνο νεκροταφείο της Σταμπούλ...

Φαίνεται πως ό κ. 'Αρχιβάλλος Φάλλκλαντ έδολοφονήθη — εξαπατήθηκε — άσφαλώς από κανένα απ' αυτούς τους κακοποιούς που γυρίζουν τις νύχτες γύρω από τα περβώλια της πόλεως.

'Η Κυρία 'Ερζιάν, όρθια σ' ένα γυνιά ενός δρόμου, κρατούσα την όμπρέλλα κλεισμένη, σάν μπα στούνι, μου ανέφερε και μερικές τραγικές λεπτομέρειες του θανάτου του. Προσάρξες όμως ή λύπη της δεν ήταν και πολύ μεγάλη. Είναι φαίνεται παρατηρημένο πως οι άρμένικες ψυχές δεν συγχινούνται τόσο εύκολα από τέτοιου είδους δολοφονίες.

— Τι τ' θέλτε; ο θάνατος αυτός ήλθε στην ώρα του, Δεν ήτανε πλέον υποφερτή αυτή ή ζωή της καυμένης της Μαρίας μας. 'Επειτα κι' αυτός ό Φάλλκλαντ! Ε; Δεν θέλω να είπω τίποτε κακό, τώρα μάλιστα που είνε και νεκρός... Μά τόν γνωρίζατε και τόν καταλάβατε ε;... Και εδω που τ' λέμε... όταν αβίζεαι και τόσο τόν κόσμο να λυπόμαστε... ένοσεται πως

πάντα μία τέτοια δολοφονία, έχει δεν ξέρω... κ'χι τὸ φοβερό, κ'χι τὸ φρικώδες...

Και άνατριχιάζει μιλώντας μου. Δεν ξέρω γιατί θυμάμαι άμέσως αυτή την τούρκικη παροιμία: 'Ο 'Αλλάχ, έπλασε τὸ λαγόν...

Και όμως! τι σημασία έχουν αυτά. 'Εδω πρόκειται για μία γυναίκα ή οποία είνε πολλά, και ζήσε πολύ... καλὰ τι είδους άνθρωπος ήταν αυτός ό 'Αρχιβάλλος Φάλλκλαντ... και δεν μου έφυγε τὴ χαρὰ της για τὴν δολοφονία του αυτή... χωρίς μ' αυτό βέβαια να παύη από τὸν ν' αποστρέφεται τρομερά τις δολοφονίες και τὸς δολοφόνους...

XXXXVIII

2 Δεκεμβρίου.

Τὸ μικρό τζαμί τοῦ Μεχμέτ Σοκολή λάμπει σ'ν ένα διαμαντικό, κάτω από τὸν ήλιο τοῦ μεσημεριού, και τὸ κοιμητήριο εκείνο που τὸ περιβάλλει που φαίνεται πάλι τὸ δένει μ' ένα δακτυλίδι από πράσινο σμάλτο.

'Ηρθα καβέλλα κ' εδωσα τὸ αλόγο μου στήν αὐλόπορτα ό καλός μου 'Ιμάμης με άνεγνώρισε άμέσως. 'Αναλλάξαμε στή στιγμή τὸς θερμότερους μας χειρουργούς. Τὰ κοριτσάκια του όμως δεν είν' εδω σήμερα. Ήλθω πληροφόρησε για τὴν υγεία τους — είναι μου φαίνεται άρκετὰ ευγενικό αυτό, άφου πρόκειται για τόσο μικρά κοριτσάκια — και μ' ευχαριστεί πολύ για τὴν καλωσύνη μου.

Μου επιβάλλεται μία έπιστολίς σὸ τζαμί αυτό. 'Αφήνομαι να με δονήσῃ ό 'Ιμάμης. Τὸ κατάλευκο περιστύλιο είναι πάντα θαυμάσιο, μὰ μου φαίνεται πως τὴν άλλη φορὰ δεν αίσθανόμθα τόσο ήρόνικα αυτό τὸ γλυκό φὸς της ήμέρας που πέφτει από τὰ πολύχρωμα τζέζια των παραθύρων... Είν' έτσι σάν μία γλαχρή, σάν μία ήρεμη βροχούλα λήθης που σου σκεπάζει τὴν ψυχή...

Δείχνω έπιτόχιες δυι σκοντάφτω στὸν τρυπημένο αυτόν τάπητα. 'Ο 'Ιμάμης συγχισμένος μου ζήτηε συγχώρηση. Μὰ άκριβώς γι' αυτό ήλθα εδω. Νά! από τὴν ήμέρα εκείνη εἰς σήμερα μου συνέβη να πάρω μία άνελπιστή κληρονομιά... Μία κληρονομιά τὴν οποία δεν μπορώ παρά να δεχθώ!... Λοιπόν; Φυσικά δεν πρόκειται να ζημιωθῶ βέβαια και πολύ. Μερικά χρυσά νομίσματα άκόμη... 'Επειτα εν συνεδίσει σε; λέω πως χρεωστώ εγώ να κάνω τὸ καθήκον μου ενώπιον τοῦ 'Αλλάχ... Και όμως αυτός ό τάπητας εξακολουθεῖ να μένη ό ίδιος.

Τι γίνεται; Νά! ό 'Ιμάμης τ' έχει χαμένα κυριολεκτικῶς! 'Επικαλούμαι τὸνομα τοῦ Μεχμέτ Πασσά! 'Ηταν καιρός πιά! άρχίζω και σ'ε λίγο τὰ τούρκικα, και όλα τελειώνουν άρατὰ!... Δεν μποροῦσα μὰ μου άρηθθῶν τὸς έπεισα... τὸ χρήμα μου είνε δεκτό.

Βιάζω από τὸ πορτοφύλι μου είν, ένα, όλα τὰ χρυσά μου νομίσματα. Είναι έπτά μεγάλα και δυο μικρότερα. 'Οκτώ λίρες τούρκικες εν έλγω... περισσότερα από εννέα πασιολένια...

Τελείωσε... Πήρε...

'Αντίο... Χαίρετε!... 'Η αλβανία είναι πως αυτά τὰ χρήματα, που πάντως έπρεπε να τ' εοδέψω, θά μπορούσα ίσως να τὰ διαθέσω κάπου άλλου... Δεν πειράζει όμως. Καλά έκανα και τὰ έδωσα εδω.

XXXXIX

'Ηρθα σιγά-σιγά από τὸ Μεχμέτ Σοκολή εἰς τὸ Μαρκάρ, έκει όμως τὸπρωτα στὰ τέσσερα. Σ' δλο αυτό τὸ διάστημα, από τὸ Μαρκάρ, ως τὸν 'Αγιο Στέφανο, ό δρόμος είναι πολύ καλός για τὰλογα. Προχωρεῖ έτσι ίσως και καλύτερα, από τὴν άκρη της Σταμπούλ, έως τὰ Μεγάλα Τείχη, όπου άρχίζει τὸ Νεκροταφείο της 'Αζιαντέ.

Μία ιδέα: Θά πάω έως εκεί... σὸ νεκροταφείο, να ίδω τὴ θεοί και τὸ μέρος που σκοτώσαν τὸν κύριο 'Αρχιβάλλος Φάλλκλαντ — άσφαλώς για να τὸν ληστέψουν άφου δεν τοῦ αφήσανε πεντάρα στο πορτοφύλι του... Αὐτός ό φόνος αλβανία έκανε πολύ μεγάλο θόρυβο στο Πέραν. Και φυσικά! Ενάστερη περί τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ θανατοκτονίου χρέους... Κάτι άνάλογο δηλαδή με τὴν άναγκασία ενός πολιτικού έγκλημάτος. Δεν είνε ποτε ό έρημερές τὸ άναγγέλλουν με έπιφύλαξη!

Από τὸ Μεχμέτ Σοκολή, ως τὸν Πύργο τοῦ Μαρκάρ, είναι δυο χιλιόμετρα... Μ' άρέσει πολύ αὐτός ό μακρὸς δρόμος έξω από τὴν πόλιν... Συναντῶ κανείς κάθε τόσο και μία νέα συνοικία της Σταμπούλ, έντελώς διαφορετική από τὴν ήλλη που έπέ-ασε. Ένωσε-ται πως όλες μοιάζουν πάντοτε στὰ κυπαρισσία και σὸς μινιάρδες τους, που τις στολίζουν πάντοτε κατὰ τὸν ίδιο τρόπο...

...Κούπ-καπού — Γενή-καπού — 'Ακ-Σεράφ — Ντα-ούμ-Πασσά — Πασματί...

'Α! να και τὸ Γενί-κουλέ και ό μικρός σταθμός του, ό πλησιέστερος στὸν Πύργο... Δεν θέ... Δεν θέλω να περῶω όμως απ' εδω... εχ! 'Υπάρχει και ένας άλλος δρόμος, λίγο δεξιότερα...

ΜΙΚΡΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΜΙΑ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ

Είχανε βοή κείνο τὸ πρωί τὸν Βρανά, τὸν γέρο-εξακομμυριόχο, σὸν γραφεῖο του με μία σφαίρα στήν καρδιά κ' ένα πιστόλι σπυρμένο δυνατὰ σὸ κοκκαλισμένο δεξί χέρι. Τὴν παρασμένη μέρα είχε πεθάνη ή γυναίκα του και τὸ ίδιο βράδυ τὴς ταφῆς ελ' άποσυρθῇ σὸν γραφεῖο του. Τὰ δωματία της ύπηρεσίας ήσαν σὸ βάθος γι' αὐτὸ και κανένας από τὸς ύπηρετες δεν είχε άκούσει τὸν κρότο τοῦ πιστολίου. Μόνο ή 'Αστυνομία βρήκε ένα γράμμα στή τοῦ-πη τοῦ νεκροῦ μ' αὐτὸ τὸ περιεχόμενο:

«Άγνωστε φίλε

»'Απευθύνομαι σ' εσένα, άγνωστε άνθρωπε, που θὰ διαβῶς τις κουραστικές αυτές γραμμές. «Αίτια της αυτοκτονίας μου δεν είνε κανένας άλλος απ' τὸν ίδιο τὸν εαυτό μου. 'Η συνείδησή μου έβραζε σὸ χέρι μου τὸ πιστόλι, τὸ στήριζε στήν καρδιά μου. 'Όταν θά πάγω να γράφω θά έχη πατήσῃ τὴν σκανταλίη.

»Πεθαίνω στὰ εξηντάεξη χρόνια. Τὰ περισσότερα τὰ έζησα με μόνο σκοπό της ζωῆς μου τὸ χόρημα. Μακριὰ από κάθε χαρὰ της ζωῆς, με τὸ μυαλό γεμάτο από ύπολογισμούς κερδοσκοπικούς, γέμιστα της κάσες μου με νομίσματα. Δεν έζησα τὴν ζωή του πραγματικοῦ ἀνθρώπου. Χωρίς συντροφὸ στήν ζωή περνούσα τὰ χρόνια μου, κ' όμως αὐτή ή έρημιὰ δεν με πείραζε. Αὐτὸ συμβαίνει πάντα με τὸν άνθρωπο που σ'ε κάθε πρῶ-εἰ του, σ' όλη του τὴν ζωή, κυριαρχεῖ ό έγωισμός.

»'Η ζωή μου άλλαξε μορφή δυο χρόνια τώρα. Γνώρισα τὸν άνθρωπο που εἶνε δύναμι άπάνω μου κ' έστρεψε σ' άλλο δρόμο τὴν βελόνα της πεί-δας που οδηγούσε ως τὰ τότε τὴν ζωή μου. Τὸ χέρι αὐτὸ δεν ήταν σιβαρό, ἀνθρώπου που έχει τὴν πείρα της ζωῆς. 'Ηταν ένα χέρι μικρό, ένα χερσὶ άπαλό που μέσα στήν χούφτα τοῦ δικού μου μπορούσε να σπῶσῃ σάν φαροφρόνιο μπα-μελό. Φαντάσου, φίλε άγνωστε, μία ζωγραφιὰ Πανηγίας μ' ένα ξενύχσι αἰῶνα μάτια και τριανταφυλένια μάγουλα. Γένοιτο ένδοξισαμοί δεν διατρεπαν στήν ήλικία μου. Μὴν ξεχνῶς, όμως, πως σ'ε κάθε ἀν-θρώπου μέσα του υπάρχει κάποιο αίσθημα, ευγενικό ή βάρβαρο, που έκδηλώνεται πάντα μία μέρα, άργά ή γρήγορα...

»'Ηταν ένα κορίτσι, μία παιδοῦλα όχι παρσι-νο από δεκαέξη χρόνιν. Έτυχε σὸ δρόμο μου. Ένα έρημο πλάσμα στὸν κόσμο. Πατέρας, μητέ-ρα, πεθαμμένοι. Ένα μικρό πουλάκι που θά έπα-νίαζε σὸ πρῶτο φύσημα τοῦ Βορρῆ. Τὸ μά-ζεμα σὸ σπίτι μου, δεν ξέρω τι μ' έστρεψε σ' αὐτή μου τὴν πρῶτη, έμένα, που ή καρδιά μου δεν είχε νοήσεις ποτέ, τὸν παραμικρὸ παλμό—γα-τί να τὸ κρῶθῃ—στὴς μεγαλύτερες δυστυχίες...

»Στὰ εξηνταπέντε μου χρόνια μὴ γελῶς—άγάπησα. Προσπάθησα να πείσω τὸν εαυτό μου πως ήταν μία άγάπη πατρική και τίποτε παρασ-νο. Κι' όμως, ή μόνη σκέψη πως μπορούσε αὐτή ή μικροῦλα να φύγη από κοντὰ μου, να ζήσει στήν άγκαλιά ενός άλλου, μ' έκανε τρελό...

»Έκοιμα με βάρβαρο χέρι τὸ τρυφερό, τὸ μου-ρωδάτο τὸ μπουμποῦκι και τὰ βράβα σ' ανθρωπιά. Τὴν ήμέρα τοῦ γάμου—θυμάμαι—είχε μία κρέ-νη δυνη, τόσο που δεν τὴν ξεχώριζες από πειν-μένη Είχαν άρχεσει δέκα μέρες για να χωμί-νον τὰ ρόδινα μαγουλάκια...

»Κι' όμως, δεν μπορούσα άκόμα να τὴν νοιά-σω, νάμωσ στην ψυχῆ της. Νόμιζα πως ήταν εν-τυχισμένη τώρα που ήταν δεμένη μαζί μου με τὸς αλόνιους δεσμούς τοῦ γάμου. Παρεξήγησα τὴν ευγενικία της καρδιάς, δεν κατάλαβα τὴν θι-σία της, έμένα πάντα ένας τυφλὸς πλανήτης σὸ σκοτάδι...

»Μέσα σ' ένα μῆνα τὴν έχασα, έσθω! ήσυχ-ήσυχ, χωρίς τὸ παραμικρὸ παράπονο να ξεφυθ- από τὰ χείλη της. Πάντα γελαστή, ως τὴν στιγμή που κλείσανε για πάντα τὰ γαλανά της μάτια. 'Υπόμεινε τὸ μαρτύριο της κορτενιά κ' έθυρε χωρίς να ξεστομίσει τὸν πόνο της, να κινή λόγ-ο για τὴν μεγάλη της θυσία...

»Στὸν νοπὸ της τῆς τάφο άπάνω έχουα τὰ μικρῶ-τερα δάκρυα. Τὸν καιρὸ που ζούσε δεν μπορού-σε να καταλάβω τὸ λάθος μου. Τὸ πάθος μου ό έγωισμός μου, με τήφλωναν. Τώρα, όσο θυμάμαι τὴν κερνία της δυνη μέσ' στήν κάσση, χυλές φρονές μου φρονάζουν από μέσα μου τὸ έγκλημα μου, με πιάνουν σὸ λαμό, με πνίγουν...

»Στὴν ήλικία μου, ή αυτοκτονία δεν πρέπει να νομίζεται για δειλίασμα ζωῆς. 'Η συνείδησή μου από τὸν λήθαργό της, σκοτώνει με τὸ δύσνομι και με θάρρος τὸν γεροντικό έγωισμό μου κυριάρχησε ως χθές στήν ζωή μου.

ΜΕΡΙΚΑΙ ΑΚΤΙΝΕΣ ΦΩΤΟΣ ΕΙΣ ΕΝΑ ΚΟΣΜΟΝ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ ΣΚΟΤΕΙΝΟΝ ΚΑΙ ΑΔΙΑΠΕΡΑΣΤΟΝ

ΟΛΟΚΛΗΡΟΣ Η ΜΕΤΑΨΥΧΙΚΗ ΕΙΣ ΟΛΙΓΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

[ΕΠΙ ΤΗ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΠΟΛΥΚΡΟΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΔΡΟΣ RENE SUDRE: «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΝ ΜΕΤΑΨΥΧΙΚΗΝ»]

Τὰ επαληθευτικά πειράματα τοῦ Prince ό οποίος έως τότε, χρησιμοποιεν ως έλεγκτῆς τῶν άνω-τέρων πειραμάτων τοῦ Pagenstecher, ως αντιπροσώ-πος της 'Αμερικανικής S.P.R. έπληρξαν έπίσης εν διαφέροντα. Μετεχειρίσθη δέκα τέσσαρα αντικείμενα, τὰ οποία δεν είχαν μεγάλην αξίαν όσον άφορᾷ τὴν πρόκλησιν συγκινήσεως, τὰ οποία όπω: επροκάλε-σαν γενικὸς άκριβή όράματα. Εἰς ένα από τὰ πει-ράματα αὐτὰ έκλεισε μέσα εἰς δύο ἀπαράλλακτα κου-τὰ δύο κομμάτια μεταξωτῆς κορδέλλας έντελῶς και αὐτὰ θύοια εν τῶν όποιων τὸ ένα προήρχετο από τὴν θέλα από τὸ έργοστάσιον. 'Ανακίευσεν τὰ κουτιά και τὰ θύοια αλληλοδιαδόχως εἰς έπαφῆν με τὰ άλλα των άδελφικων δακτύλων τοῦ μέντιουμ, τοῦ εύρισκοῦνεν υ εἰς καταλήγειαν. Λοιπὸν τὰ δύο όράματα τοῦ μέντι-ου, άναπεκλήθησαν άσθενῶς εἰς τὴν προ-έλευσιν των ήσθημάτων. Μείζαντική έκκλησία με 'Ηνδὺς χορεύοντα από τὸ εν μέρος και γαλλικὸν έργοστά-σιον κορδελοποιίας από τὸ άλλο. Εἰς μίαν άλλην περίπτωση από τὴν όποιαν τὸ μέντιουμ τὸν άδελφικὸν δακτύλον τοῦ ήσθηματος κηλιδώμενον από αίμα, τὸ όραμα της δολοφονίας άνεδύθη με λεπτο-μέρειας, αἱ όποιαι έπεβίβαιώ-θησαν υπό της άνακριτικῆς όφης.

Τὰ πειράματα τοῦ Oslly. Συνιστάται ἐπὶ δόδεκα εἴη με διάφορα μέντιουμ τὰ πει-ράματα τοῦ Oslly άπέδωσαν άπειροετα, τὰ οποία άπο-τελοῦν πλόνιαν ύποβολήν εἰς τὴν σπουδῆ της κρυπταισθη-σίας. Διὰ τὸν πολυαριθμὸν των περιπτώσεων δεικνύει διὰ ή ανθρωπινῇ προσωπικότητι δύναται να σὺληφθῇ από τὸ κρυπταισθητικὸν μέντι ο ν μ μέσα εἰς άλλας τὰς ήλικίας άπο-φάσεις της, καλῶς και εἰς τὰ συμβόλεια της τὰ φυσικά, παρασμένα ή μέλλοντα και διὰν άκόμη ή προσωπικότης αὐτῆς έχει άποθάνει. Εἰς μίαν περίπτωση, παραδείγμα τος χρόν, με τὴν όποιαν ήγο-ρεύει ή δικαστική άρχή, ήδυνήσαν να άνέστησιν εἰς ένα διάστημα τοῦ Clert τὸ πτώμα ενός γέροντος ό οποίος εἶχεν εξα-φανισθῇ και τὸν όποιον άνε-ζήσαν μεταίως. 'Αφού έδόθη εἰς μεταξωτὸ μαντήλι, άνηκον εἰς τὸν γέροντα αὐτόν, εἰς τὸ μέντιουμ, τὸ όποιον εύρίσκειτο σὸ Παρίσι, άναπαρέστης τοῦτο τὴν χρησιμοποιήσιν τοῦ χρόνου τοῦ γέροντος κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ, παρρηολού-θησε τὰ ήγη τοῦ νοσηδῶς έως τὸ μέρος τοῦ δάσους όπου έπαιε, διὰ τὰ μὴ ξενασκηκα-θῇ πάλιν. 'Ολαί αἱ λεπτομέ-ρειαι καλῶς και τὸ φυσικὸν και ήλικίαν πορτραῖτο τοῦ θύ-ματος άνεγνώρισθαι άκρι-βῆ. Τὸ ένδιαφέρον γεροντός ήται διὰ τὸ μαντήλι τοῦ θύ-ματος εἶχε ληφθῇ από μίαν νουτίλα και όχι από τὸ σώ-μα αὐτοῦ, πράγμα άλλως τε άδύνατον άφου εἶχε εξαφανι-σθῇ. Τὸ πείραμα αὐτὸ τὸ ά-ληθές καταληκτικὸν δει-κνύει πρῶτον, διὰ αἱ έπερρυ-οικαί πληροφορίαί δεν είχαν αντίληψιν από τὸ πνεῦμα ενός ζώοντος και δεύτερον δεν ήνε-γλήσαν έπίσης μέσα εἰς τὸ επαληθευτικὸν αντικείμενον ό-πως τὸ θέλει ή θεωρία της ψυχικῆς μεταστάσεως τοῦ Den-lon. Αντίθετος με τὸ μέντι-ουμ τοῦ Denlon, τὴν κυρίαν

τον και τὴν Mme de Reyers, τὰ μέντιουμ τὰ οποία έσοῦσας ό Oslly έχουν μίαν τάσιν συμβολι-κήν, π.χ. διὰ τὸν θάνατον, βλέπουν εἰς ένα φέρετρον εἰς τὸ όόρημα τοῦ πάκου κοπτόμενον. 'Όταν άνα-παργάζουν μίαν φυσικὴν προσωπικότητα, συμβαίνει συνήθως να τὴν ένοσάρχουν άισθανόμενα τὰ φυ-σιολογικά της έλαττώματα και πάσχοντα πραγματικῶς από τὸς πόνοους της.

Διὰ τὸν Oslly τὸ αντικείμενον δεν εἶνε άπαρτή-τον διὰ τὴν έπλήρειαν, άλλα τὴν έννοι, κάποτε μάλιστα μεγάλως. Τὸ αντικείμενον δεν εἶνε άνάγκη να εἶνε έμ-ποτιμὸν από όρευστὸν ανθρωπίνου. Τὸ θέμιον μιας φωτογραφίας εἶνε άρκετὸν διὰ τὴν έπλήρειαν ενός προσώπου ή μίας σκηνῆς από τὸ παρελθόν. 'Η φωτογραφική εἰκὼν μιας δαλνῆς σφαίρας εύρεθεί-σῃ εἰς ένα άρχαῖον τάφον εν Σουλιά ύπὲρ ες άρκετῇ εἰς ένα μέντιουμ να άναπαρέστησιν συμβάντα συμφο-νύτητα με τὰ διδόμενα της άρχαιολογίας. Τὸ αντι-κείμενον έπιτερεῖ ή επίσης τοῦ μέντιουμ να άνευ-ρσκη τοῦτο χωριστὰ και χωρὶς συγχύσεις όλα τὰ πρόσωπα που έδξαν τὸ αντικείμενον κατὰ όριστὴν ή

όποια δεν εἶνε άναγκαῖος, σιὰ χρονολογική. 'Όταν και ή συνάρεια μεταξὺ μέντιουμ και προσώπου άπο-κατασταθῇ, τὸ αντικείμενον μπορεῖ να άποσυνθῇ και να κατασραφῇ. 'Η γνώσις άπορᾷ δολόκληρον τὴν ζωὴν τοῦ προσώπου εἰς οίανδήποτε στιγμήν έλαβεν χώραν ή επαφή αὐτοῦ με τὸ αντικείμενον. 'Εάν δια-πραχθῇ μία πλάνη κρυπταισθητική από τὸ μέντιουμ εν επαφή μετὰ τοῦ προσώπου, αὐτῆς εἶνε έπιδεικτική να άναπαράξ ή και με ένα αντικείμενον έπικλητικὸν τοῦ ίδιου προσώπου, τοῦ μέντιουμ και τοῦ πειραματι-ο-οῦ, τὴν φρονά αὐτὴν όττον διαφορετικῶν και δι-τῶν ιδων. Εἶνε άκόμη ένας νόμος της κρυπταισθη-σίας, διὰ ή περί τὴν έρημνίαν πλάνη ή παραγομένη από ένα μέντιουμ εἶνε έπιδεικτική να έπαναληφθῇ και με άλλα μέντιουμ δοθέντα ἐπὶ τοῦ ίδιου προσώ-που. Φαίνεται δηλαδή ή πλάνη να συνοδεύετὸ τὸ πρό-σωπον. 'Η συμφωνία λοιπὸν τῶν κρυπταισθησια-κῶν άνακαλύθουν υπό διαφόρων μέντιουμ δεν άπο-τελεῖ τεκμήριον αληθείας. 'Ο Oslly έσημειώσιν μίαν περίπτωση, κατὰ τὴν όποιαν ένδεκα μέντιουμ άνα-παργάζον με έλαφρὰς ποικιλίας τὴν άρχικὴν πλά-νην τὴν διαπραχθένσαν από τὸ προσῶπον εἰς αὐτὸν μέντιουμ.

'Η πλάνη αὐτῇ δύναται να άφέλκεται εἰς άσυνείδητον ύ-ποβολήν εκ μέρους τοῦ πρῶ-σώπου. 'Εν συμπεράσματι ό Oslly άποκατέστησε σταθερὸς αὐτὸ τοῦ αντικείμενον δεν εἶνε παύα μόνον έπικονωνίας μεταξὺ δύο ανθρωπίνων όντων, με-ταξὺ δύο σκ ψυχῶν και διὰ αἱ σκέψεις, αἱ όχι συνειδη-ταί όλων τῶν όντων, που έμ-πρεσαινάθησαν ένα αντικει-μενικόν, εἶνε εκείνη που πε-ριέχουν τὰ διπλά, διὰ τῶν ό-ποιων τροφοδοτεῖται τὸ όρα-μα τοῦ μέντιουμ.

Ποία εἶνε όμως ή φύσις τοῦ έμποτισμοῦ τῶν αντικει-μενικων αὐτῶν άσυνείδητον α-λήθειας; Ποία εἶνε προσῶ-τι ή έδρα της πληροφορούσης σκέψεως εἰς τὴν περίπτωση, που τὸ προσῶπον εἶνε νεκρὸν; 'Εδῶ εἶνε τὸ μεγάλο μυστι-κό, εἰς τὸ όποιον ή μεταφρ-ακή δεν καθίσταται άκόμα να όρηγ καμίνον άπὸ ένα φάος. 'Ενα τεχνητὸν φύλλον άνηκον εἰς μίαν καθολικὴν εκ-κλησίαν, εν φύλλον ήλ-φθεν από ένα στρογγύλον νε-κρὸν, λείψανα ιστορική κλη-ροκαλέσαν άναπαράστασις καταπληκτική. Ένα τεμάχιον Ρωμαϊκοῦ λαογραφικοῦ έγυν άφορμὴ να αεριοπλήρη άκρι-βείας, συνδεδεμένη μάλιστα με περιγραφῆς της και με έποδεικνύόμενα σήματα τοῦ for-um (ρωμαϊκὴν άγοράν) και τὸς ναοὺς τῶν. Ένα σπείμα-μα γεματὸν από αἰσθητικὸν αἰσθητικὸν από άποκλή-ειν έποκάλεσε όλη τὴν σκηνήν τοῦ πλ τοῦτος από άποκλήξιν ενφ άνάγινεως, ένα φύλλον γύριον παρῶν τον, άλλα άρρασαν έκαμε να άνα-παρθῇ εἰς τὸν έργοστάσιον, άποθεν τῆς εἰς εξέλιξε.

'Ο Pagenstecher άπορροῦει τὴν έπλήρη μίαν διασύντη-κῆς έπιδόλης εκ μέρους της. Σημειώται μέγαν άσθον πε-ριπτώσεων, κατὰ τὰς όποίας δεν έρεπτεται κατ' όλην εἰς ό τι τὸ μέντιουμ κατάνυται. 'Η καλύτερα όμως άποδ-εἰς εἶναι ή παρασχεθείσα από τὸ πείραμα της έπιστημονικῆς έπετροπῆς: 'Ελήφθησαν τέσ-σερα όμοια κομμάτια πορσε-λάνης λίθον από τὸν ίδιον θα-λασσινὸν βράχον και άφου επεβλήθησαν εἰς διαφόρων εἰδῶν κρυπταισθητικῶς εξέλέ-γησαν στήν τῆχνη και προσο-οδόθησαν εἰς τὸ μέντιουμ.

Ποιῶν εἶναι τὰς άποκλήξιν (Ακολουθεῖ)

ΠΡΟΥΝΤΩΝ.—'Ο 'Εσταυρωμένος

[Μουσικήν τοῦ Λούβρου]

ΔΟ ΤΗ ΠΥΛΟΡΑΣ

ΠΡΟΥΝΤΩΝ, Ο ΑΝΑΣΤΗΣΑΣ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΧΑΡΙΝ

Ἡ αὐτοκράτειρα Ἰωσηφίνη
(Μουσεῖον τοῦ Λούβρου)

Τὸ μοναστήριον τοῦ Κλοννύ, πλησίον τῶν Γαλλικῶν ἄλπεων, τῶν Βοξγίων, ἦτο ἄλλοτε μία μεγάλη τοιχογραφισμένη περιοχή με ἐκκλησίας, ἀνάκτορα καὶ πληθὺς οἰκοδομημάτων, κέντρον θρησκευτικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν. Κάτι ἀνάλογον πρὸς τὸν Ἅγιον Πέτρον τῆς Ρώμης.

Εἰς τὸ μοναστήριον αὐτὸ ἐγεννήθη τῷ 1758 ἀπὸ γονεῖς ἀσήμους (ὁ πατήρ του ἦτο λιθοδόξος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς μονῆς) ὁ Πέτρος Προυντῶν, οἰκειοποιηθεὶς κατόπιν καὶ τὸ ὄνομα Παῦλος διὰ τὴν παρουσίαν ἀναλογίαν πρὸς τὸν Πέτρον Παῦλον Ροῦμπενς, τὸν ὁποῖον ἐθαύμαζε πολὺ.

Νέος ἀκόμη πολὺ ἐστερήθη καὶ τῶν δύο γονέων του ἐντὸς τεσσάρων μηνῶν. Ἐν τῇ ὁρφανίᾳ του εὗρε πολὺ τιμιον καὶ στοργικὸν προστάτην εἰς τὸν ἀββᾶ Μπενσόν, ἐφημέριον τοῦ Ἁγίου Μαρκελλοῦ τῶν Βενεδικτίνων τοῦ Κλοννύ.

Ὁ νέος Προυντῶν, ἔλαβε τὰ πρῶτα γράμματα εἰς τὸ μοναστήριον καὶ συγχρόνως ἐμελέτα τὰς εἰκόνας τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ μοναστηρίου καὶ τῆς Παναγοῦ τῆς τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ μεγάρου. Ἡ πρῶτος κλίσις του πρὸς τὴν τέχνην συνεκίνησε τὸν προστάτην τοῦ ἀββᾶ Μπενσόν καὶ μία θερμὴ σύστασις του πρὸς τοὺς ἀρχοντας τῆς Βουργουνδίας, εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀποστολὴν τοῦ προστατευομένου του εἰς τὸ Ντιζόν, διὰ τὴν μαθητευσίαν εἰς τὸν Φραγκίσκον Ντεβόγκ.

Ἡ δυστυχία τοῦ Προυντῶν ἦτο μία γυναῖκα τὴν ὁποίαν ἐγνώρισεν ὅταν ἦτο εἰς τὸ Κλοννύ. Ἦτο ἡ κόρη τοῦ Βασιλικῶν Συμβολαιογράφου Πεννέ, ἡ Ἰωάννα, γυναῖκα ἀνωτέρας κοινωνικῆς τάξεως ἀπὸ τὸν ἐραστὴν της, ἀλλὰ ἀναξία σύζυγος τοῦ μεγάλου καλλιτέχνου, πρῶτη καὶ διαρκὴς ἀφορμὴ τῆς δυστυχίας του. Μετὰ τὴν νεύρᾳ της, τὰς φιλονεικίας, τὴν ζηλοτυπίαν καὶ τὰς καθημερινὰς σκηναὶς ἐδηλητηρίασεν ὅλην τὴν ζωὴν τοῦ καλλιτέχνου, ζητοῦντος διαρκῶς τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν ἡσυχίαν μακρὰν τῆς οἰκογενειακῆς στέγης.

Διὰ τὴν τελευτὴν τοὺς γάμους του ἐπιστρέφει εἰς τὸ Κλοννύ. Ἀπὸ τὰς πρῶτας στιγμὰς τῆς συμβιώσεώς των ἀναφαίνεται ἡ ἀσυμφωνία τῶν δύο συζύγων.

Εὐτυχῶς διὰ τὸν καλλιτέχνην ἀναφαίνεται νέος προστάτης, κάποιος Ζουρσανβώ. Τοῦ δίδει τὰ μέσα διὰ τὴν μεταβῆ εἰς τὸ Παρίσι καὶ μένει ἐκεῖ ἐπὶ τρία ἔτη. Ζῇ πλησίον τῆς οἰκογενείας Φωσκονιέ καὶ ἑνὸς ἔρωτος πρὸς τὴν μικροτέραν τῶν τριῶν θυγατέρων τῆς κυρίας Φωσκονιέ τὴν καλεῖται νὰ λησμονήσῃ ὅτι ἀφῆκεν εἰς τὸ Κλοννύ.

Μετὰ τρία ἔτη ἐπιστρέφει εἰς τὸ Ντιζόν, μένει ἐπ' ὀλίγον πλησίον τῆς οἰκογενείας του, τῆς

συζύγου του καὶ τοῦ μικροῦ υἱοῦ του καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὸ Παρίσι ὅπου λαμβάνει τὸ βραβεῖον τῆς Ρώμης καὶ φεύγει διὰ τὴν Ἰταλίαν. Τὸ ταξίδι του ἐκεῖνο ὑπῆρξεν ἐπιπονον καὶ μακροχρόνιον. Σχεδὸν μετὰ δύο μῆνας ἀπὸ τῆς ἐκκινήσεώς του φθάνει εἰς Ρώμην.

Ἡ διαμονὴ του ἐκεῖ καθορίζει τὴν προτίμησιν τοῦ Προυντῶν πρὸς τὸν νεοκλασικισμόν. Ἡ ἀρχαίότης ἐξασκεῖ μίαν γοητείαν καὶ μίαν ἑλξιν ἀνίκητον. Κατ'ὀρθώνει νὰ ἐγκολπωθῇ τόσον πολὺ τὸν ρυθμὸν της, ὥστε γίνεται εἰς αὐτὸν ψυχὴ καὶ δημιουργία.

Ὁ Δαντὶς τὸν ἀποκαλεῖ, περιφρονητικῶς, Μπουσὲ τῆς ἐποχῆς του, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν βαρύνει καθόλου ἐπὶ τῆς τέχνης τοῦ Προυντῶν. Γνωρίζει πολὺ καλά νὰ ἀναδημιουργήσῃ τὸ παλαιὸν καὶ τὸ γνωστὸν, χωρὶς νὰ ὑποπέσῃ εἰς μίμησιν. Τὴν τραγικότητα τῆς ἀρχαιότητος συγκερνᾷ μετὰ ἑνα λυρισμὸν δονούμενον ἀπὸ μίαν ἀρμονίαν χρωμάτων. Τὸν ὠνόμασαν Σενιέ τῆς ζωγραφικῆς. Καὶ ὅντως. Κάθε ἔργον του εἶνε ἑνα λυρικὸν ποίημα, συγκινοῦν καὶ θέλγον, ἀλλὰ χωρὶς μαλθακότητα.

Καὶ τὸ γενναῖον καὶ τὸ ἰσχυρόν.

Ἐθαύμαζε τὸν Κορετζιό. Καὶ τὰ ἔργα του χωρὶς νὰ τὰ βαρύνῃ ἡ μίμησις, ἐνθυμίζουσιν, ἢ μᾶλλον ἀξιοπρεπῶς ἀτενίζουσιν τὸ χαϊδευτικὸν χρῶμα καὶ τὸ φῶς τοῦ μεγάλου χρωματιστοῦ,

τὸν θεῖον Λεονάρδον ντὰ Βίντσι. Εἰς μίαν ἐπιστολὴν του λέγει: «Ὑπερέβη καὶ τὸν Ραφαῆλον εἰς τὴν σκέψιν, τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἀποδόσεως τοῦ αἰσθήματος καὶ τὴν προοπτικὴν. Εἶνε ὁ Βασίλειος ὅλων τῶν ζωγράφων».

Ὁ Προυντῶν ταξιδεύει πολὺ εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἐπισκέπτεται τὴν Πάρμαν, τὸ Μιλάνον καὶ τὴν Φλωρεντίαν καὶ κατόπιν ἐπιστρέφει εἰς τὴν Γαλλίαν, συναντᾷ δι' ὀλίγον καιρὸν μετὰ τὸν σύζυγον του καὶ τὸν υἱὸν του καὶ κατόπιν φεύγει ἀμέσως διὰ τὸ Παρίσι. Ἡ τέχνη του εἶνε κλασικὴ. Ἡ ἀρχαίότης βεβαίως τὸν ἐνέπνευσε καὶ τὸν ὠδήγησεν, ἀλλὰ κατ'ὀρθωσε νὰ δόσῃ κατὰ νέον. Μία χάρις ἀββά καὶ ἡδονικὴ χαρακτηριστικὴ τὰ ἔργα του καὶ δίδει τὸν τόνον εἰς τὴν τέχνην τῆς ἐποχῆς τοῦ Λουδοβίκου ΙΣΤ'. Εἶνε ὁ πλέον πρωτότυπος τεχνίτης τῆς πρώτης αὐτοκρατορίας καὶ κατ'ὀρθωσε νὰ παραμερίσῃ τὸ Ρωμαϊκὸν ἰδεώδες τῶν νεοκλασικιστῶν καὶ νὰ τὸ ἀντικαταστήσῃ μετὰ τὴν ἑλληνικὴν ὠραιότητα, αἰωνίαν καὶ νεάξουσαν πάντοτε πηγὴν τῆς τέχνης.

Ὡς προσωπογράφος δὲν ὑπῆρξε κατώτερος τῶν μεγαλοπρεπῶν συνθέσεων του. Εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Λούβρου, θανυμάζεται μία ὠραία προσωπογραφία τῆς αὐτοκράτειρας Ἰωσηφίνης. Μέσα εἰς ἑνα μελαγχολικὸν τοπίον ἀναπαύεται εἰς μίαν εὐγενῆ στάσιν ἡ αὐτοκράτειρα καὶ εἰς τὸ πρόσωπόν της εἶνε ἀπλωμένη μία λεπτή καὶ συναρπαστικὴ γλυκύτης, ἡ τὸσον ἰδιότυπος καὶ χαρακτηριστικὴ τοῦ ζωγράφου τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς Χάριτος, ὁ ὁποῖος κατ'ὀρθωσε νὰ ἀπελευθερώσῃ τὸ Ἑλληνικὸν κλασικὸν ἰδεώδες ἀπὸ τοὺς σχολαστικισμοὺς καὶ τὰς θεωρίας τῆς ἀρχαιολογίας τῆς Ρωμαϊκῆς βαρύτητας, τὸσον τοῦ συρμοῦ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἰδοὺ ἐπὶ πλέον ἐν παραδείγμα ἀνθρώπου εὐρεθέντος ἐγκαταλελειμένου καὶ ἀπορφανισμένου καὶ ἐν τούτοις ἀναδειχθέντος δυνάμει τῆς θεῆας πνοῆς τῆς τέχνης, ἥτις ὑπῆρχεν εἰς τὴν ψυχὴν του. Παρ' ὅλας τὰς ἐναντιότητας, παρ' ὅλην τὴν οἰκονομικὴν του ἀτυχίαν, παρ' ὅλην τὴν πτωχείαν καὶ ἀνέχεσθαι ἐργάζεται, ἐπιμένει, προσελκύει τὴν προσοχὴν προστατῶν δυνάμεων νὰ τὸν καθοδηγήσιν καὶ ἐπὶ τέλους νικᾷ, φθάσας εἰς τὴν πρώτην βαθμίδα καὶ καταλεγόμενος μετὰ τῶν πρώτων Καλλιτεχνῶν τῆς Πατρίδος του καὶ ὡς πρὸς τὴν χάριν ἴσως μετὰ τῶν πρώτων τῆς παγκοσμίου τέχνης. ΣΤΕΦ. ΕΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ Δικαιοσύνη καὶ ἡ θεὰ Ἐκδίκησις καταδιώκουσιν τὸ ἔγκλημα
(Μουσεῖον τοῦ Λούβρου)

Εἰς τὸ Λούβρον εὐρίσκεται τὸ πλέον ἀντιπροσωπευτικὸν ἔργον τοῦ Προυντῶν: Ἡ Δικαιοσύνη καὶ ἡ ἐκδίκησις καταδιώκουσιν τὸ ἔγκλημα. Μία καταπληκτικὴ ἰσοδύναμις τῶν ἀποδίδει τὸ φῶς τῆς σελήνης καὶ τὴν λάμπιν τῶν δάδων. Καὶ μία σκιὰ διακριτικὴ τυλίγει τὰς ἐκφραστικὰς καὶ ζωντανὰς μορφὰς τῆς συνθέσεως αὐτῆς. Τὴν τραγικότητα τῆς σκηνῆς διακόπτει ἑνα μαλακὸν καὶ σχεδὸν χαϊδευτικὸν περίγραμμα τῶν σωμάτων καὶ εἶνε κατὰ ἀνάλογον πρὸς τὴν αἰσθητικὴν τῶν ἀρχαίων τραγικῶν, οἱ ὁποῖοι ἀπέφευγον νὰ παρουσιάσῃ τὸ ἀποτρόπαιον.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀνέπτυξεν ὅλον τὸν θαυμασμόν του διὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα. Εἰς ὅλα τὰ ἔργα του μία Ἑλληνοπρεπὴς μορφὴ γυναικός, μετὰ ἑνα τραγικὸν μεδίαμα εὐρίσκεται πάντοτε ὡς μία ἀποθέωσις εἰς τὴν ἀτέρμονα λατρείαν του διὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα. Ἐνθυμίζει καταπληκτικὰ τὸν Γελάντα Φαῖνον τοῦ Καπιτωλίου. Ἄλλοι τὸν πρῶτον αὐτῆς τῆς μορφῆς τὸ ἀνευρίσκουσιν εἰς τὰ χαρακτηριστικὰ μᾶς Ἰταλίδος φίλης τοῦ, μετὰ τὴν ὁποίαν ἐσχνοῦσε τὴν οἰκονομικὴν του δυστυχίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν προσεπάθει, ὅσον ἦτο δυνατόν, νὰ ἀπομακρύνεται.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀκόμη, ἐκτὸς τῶν λειψάνων τῆς ἀγαπητῆς του ἀρχαιότητος, εὐρίσκει καὶ τὰ ἔργα τοῦ Κορετζίου, τὰ ὁποῖα ὅσον μελετᾷ, τόσον περισσότερο θαυμάζει.

Ὁ μεγαλύτερος ὁμως θαυμασμός του εἶνε διὰ

Ὁ Ζέφυρος λικνίζεται ἐπάνω ἀπὸ τὰ νεκρά
(Μουσεῖον τοῦ Λούβρου)